

TEKNOLOJİ SUÇLULARIN PEŞİNDE

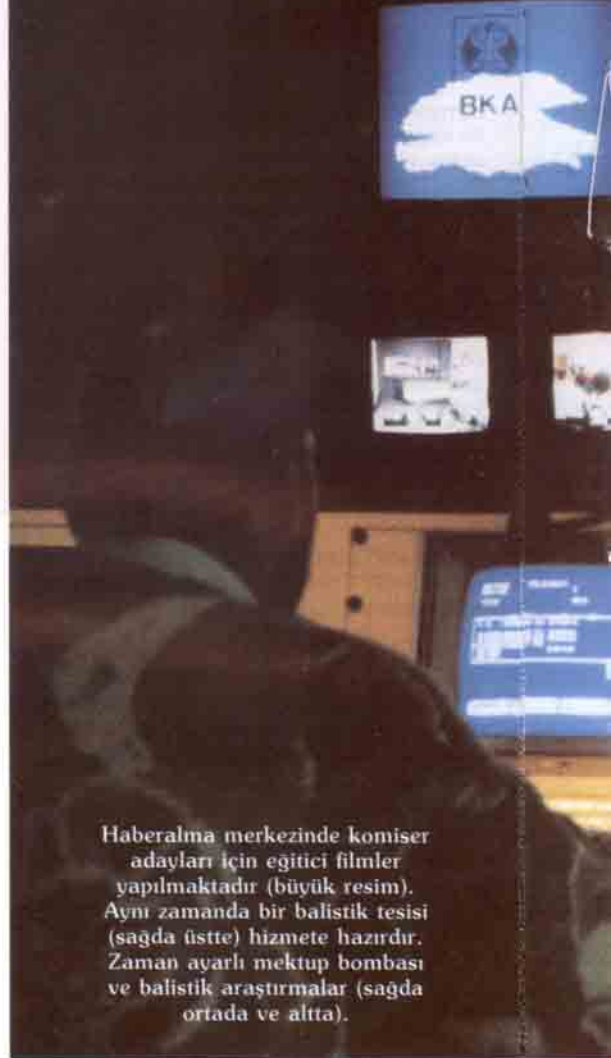
KOMİSER BİLGİSAYAR

Fred PRASE

Komiserler artık trençkotlarını beyaz önlükle değiştirmişlerdir. Almanya Federal Suç Bürosu Bundeskriminalamt (BKA) soruşturmacıları, ipuçları üzerinde mantık tartışmaları yapmaktansa, bilgisayara başvurmayı tercih ediyorlar. Kuruluşundan 40 yıl sonra, BKA, uluslararası bir süper-beyin durumuna gelmiş bulunmaktadır.

İnsan bazen yanlış adrese geldiğini sanıyor. Çeşitli aletler, tüpler, cam kaplar, kablolar, hesap makineleri ve ekranlar arasında, beyaz önlük giymiş biri indüktif bağlantılı plazma spektroanalizinden, transmisyon elektron mikroskobundan ve kütle spektrometrisinden bahsederek, bizi "Yüksek basınçlı akışkanlar kromatografisi, ısıya duyarlı özel polimer maddelerin analizinde gaz kromatografisinin yerine geçer" gibi cümlelerle şaşırtıyor. Neredeyiz acaba, bir fizik enstitüsünde ya da kimya fabrikasında mı? Hayır, hiçbirinde değil; bu teknik terimleri kullanan kişi, Wiesbaden'deki Almanya Federal Suç Bürosu (BKA)'da çalışan bir bilim adamıdır. BKA'da birçokları onun teknik dilini konuşmaktadır. Tıpkı bir araştırma enstitüsünün tarafsız bilim adamları gibi, bir olayın maddi kanıtlarını arıyorlar. Böyle kanıtlar; çok kere birbiriyle çelişen şahit ifadelerinden ve gerçekleri kendi yararına çarpıtan sanığın sözlerinden çok daha güvenlidir. Fideral suç bürosunun elindeki en önemli silâh; artık sanığı saatlerce sorguya çekerek yumuşatmak değil, bilgisayar ve elektron mikroskobu ile inceleme ve araştırma yapmaktır. Federal Suç Bürosu, Alman polisinin bilgi ve iletişim merkezi olup, terörizm, uyuşturucu maddeler, silâh kaçaklığı, sahte para suçları ve politik suikastlerle savaşmak onun yetkisi dahilindedir.

BKA, kırk yıl içinde bütün dünyadaki polis uzmanlarının örnek aldığı bir kuruluş olmuştur. 1951 sonbaharında, suç masası memurlarından ve yardımcılarından oluşan 300 kişilik bir ekip Hamburg'tan Wiesbaden'e taşınmıştı. Eski İngiliz işgal bölgesinden gelen ekipteki erkek ve kadın uzmanlar, şimdi burada bir federal polis suç bürosu kurmakla görevlendirilmişlerdi. Büro, o zaman terkedilmiş bir sanatoryuma, çatısı harpte yanmış eski bir villaya, barakalara ve at ahırlarına sığınmak zorunda kalmıştı. Şimdi ise Wiesbaden'in ucunda, Sonnenberg semtinde modern bir bina kompleksine yerleşmiş bulunmaktadır. Dışarıdan ilk bakışta bir konferans sarayı gibi görünebilir; ancak çok dikkatli bir bakışta, aşıl-

Haber alma merkezinde komiser adayları için eğitici filmler yapılmaktadır (büyük resim). Aynı zamanda bir balistik tesisi (sağda üstte) hizmete hazırdır. Zaman ayarlı mektup bombası ve balistik araştırmalar (sağda ortada ve altta).

ması imkânsız görünen güvenlik tesisleri göze çarpar. Yapıyı metrelerce yüksek çifte tel örgüler, videokameralar ve makineli tabancalarla donatılmış polisler korumaktadır. Kuruluşun binaları, hemen hemen 70.000 metrekare büyüklüğünde parkı andırır bir alan üzerinde yer almaktadır. Yapı birimleri, camlı ve üzeri örtülü geçitlerle birbirine bağlanmıştır. Bir labirente benzeyen ve katlarla avluların yer aldığı iç kısımlar, televizyonda seyrettiğimiz polis karakollarına hiç benzemez. Orada polis dizilerindeki koşuşturma ifadesi alınacak sınırlı kişiler ve yazı makinelerinin tıkrıdısından eser yoktur. Büro, daha çok, bir büyük şirketin yönetim merkezini andırır.

Genişletilmiş laboratuvarın bir bölümü. (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

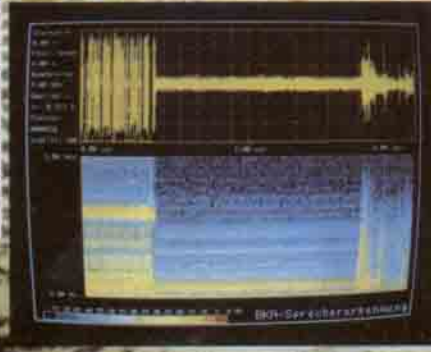
Zeherevvel (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

Bütün bu sakin görünüşüne rağmen, büronun işi başından aşkındır: Daha 1951 yılında büronun sadece 355 kişilik personeli ve 3 milyon marklık (yaklaşık 8 milyar 100 milyon Türk Lirası) mütevazı bir bütçesi varken, şimdi büroda çalışanların sayısı hemen hemen 4000'i bulmuştur. Büronun suçları soruşturma ve aydınlatma konusundaki çalışmaları, özellikle terör suçlarının arttığı 60'lı yıllardan sonra yoğunluk kazanmıştır. Kuruluşun bütçesi 1990'da 350 milyon markı (yaklaşık 945 milyar Türk Lirası) aşmış bulunmaktadır.

Şu var ki, 1972'ye kadar BKA soruşturmacıları evrak dolaplarıyla dolu karanlık odacıklarda sönük

bir ışık altında her gün gelen bir yığın yazı, form, müzekkere ve istatistik ile savaşmak zorunda kalıyorlardı. Suçbilimciler ve kriminoloji teknisyenleri, âletlerini rutubetli mahzenlerde çalıştırmaktaydılar. 1971'de büronun başkanlığını Paul Dickkopf'tan devralmış bulunan Horst Herold, bu yüzden milyarlar değerinde malzemenin zâyi edildiğini söylüyor. Bilgisayar kullanımında tereddüt etmiş olan Dickkopf'un aksine, Horst Herold daha 60'lı yıllarda Nürnberg polis müdürü iken bilgisayardan yararlanmıştı. Herold, bilgisayar yardımıyla günün hangi saatlerinde ve şehrin hangi bölümlerinde en çok suç işlendiğini, fâillerin nereden geldiğini ve polisin nerede olması ge-

Wiesbaden'deki BKA uzmanları, konuşmaları gözle görülebilir hale getirebilmektedir. Özel bir bilgisayar grafiğinin yardımıyla, lehçelerin bile tanınması ve değerlendirilmesi mümkün olmaktadır.

Bilgisayarla yazı analizi: Bilgi sistemi, elyazısındaki harflerin yükseklik ve aralıklarını ölçer, kuyrukların eğim ve büyüklüğünü kaydeder.

rektğini belirlemiş bulunuyordu. Bu "suç coğrafyası" sayesinde, Nürnberg'te işlenen suç sayısını eskiden yılda % 11 kadar artarken, şimdi tam tersine % 7,5 oranında düşürmeyi başarmıştır.

Horst Herold ile birlikte, "Komiser Bilgisayar" da Wiesbaden'e gelmiş oldu. Tam zamanydı; çünkü terörizm yayılmaya, suikastler artmaya başlamıştı. Tanınmış kişiler kaçırılıyor, yaralama ve öldürme olayları çoğalıyordu. Herold hemen işe girişti. Önce Wiesbaden'deki "Geisberg" kayalığı altında hava hücumlarından bile etkilenmeyecek bir yer altı merkezi kurdu. Daha da önemlisi: Bilgisayar başarıyla çalışıyordu. Bu bilgisayar sayesinde 52.000 soruşturma başarıyla sonuçlandırıldı ve gene bilgisayarın yardımıyla Almanya'daki ilk mafya çetesi olan "Eure-Gang" in belirlenildi. Çeteye mensup 100 kadar gangster de tutuklandı.

Daha 1976'da birçokları terörist olayların üstesinden gelinmiş olduğuna inanıyorlardı. Ne var ki, 1977'de bir dizi vahim olay Federal Almanya'yı sarstı: Federal başsavcı Siegfried Buback ile Dresdner Bank yöneticilerinden Jürgen Ponte, bir suikaste kurban gittiler. İşveren sendikaları başkanı Hanns Martin Schleyer önce kaçırıldı, sonra öldürüldü. Lufthansa uçağı "Landshut" ise kaçırılarak 86 yolcu rehin alındı. Yolcular sonra Mogadışu'ya götürüldü ve orada Alman özel güvenlik birliğinin yaptığı bir baskınla kurtarılabilirler.

Federal Suç Bürosu, bu gibi olaylara karşı bütün gücüyle ve özellikle gitgide mükemmellenen bilgi

sistemleriyle tedbir almaktadır. INPOL bunlardan biridir. Saniye içinde, her yetkiliye talebi üzerine önemli soruşturma verileri sağlar. Sistemde şu anda 180.000 tutuklama emri kayıtlı bulunmaktadır. INPOL'ün aranan eşya kaydı vardır. Kartotekinde muhtemelen suçla ilgili oldukları için aranan 3,6 milyon kadar eşya, bu arada 100.000 otomobil, 70.000 ateşli silah, 1,6 milyon hüviyet ve sürücü ehliyeti yer almaktadır.

Teknik donatımı dolayısıyla, Federal Suç Bürosu gitgide bir araştırma laboratuvarı hüviyetine bürünmüştür. Buradaki fizikçiler, kimyagerler ve biyologlar; bilgisayarlardan, elektron mikroskoplarından, robotlardan, lazer ışınlarından ve çok duyarlı analiz cihazlarından yararlanmaktadır. "Komiser bilgisayar", çok esaslı çalışmaktadır. Böylelikle molekülleri radyoaktif olarak işaretlenmiş tek bir kan damlasının bilgisayar yönetimli DNA analizinden "genetik parmak izi" elde olunabilmektedir. Bu da, faille hiçbir inkâr şansı bırakmamaktadır. Sebepi, bir başka kimsenin aynı parmak izine sahip olma ihtimalinin ancak birkaç milyarda bir olmasıdır. Uzmanlar, bu konudaki gelişmelerin devam edeceğinden emindirler. Yakın bir gelecekte, düşmüş tek bir saçtan genetik kod belirlenebilecektir. Yazı analizinde de bilgisayar yardımcı olmaktadır: Bir ölçümcü, harfleri ölçerek derhal belirli bir yazının özelliklerini tespit edebilmektedir. Bu sayede, örneğin bir şantaj mektubu-

Bilgisayarla yazı analizi: Bilgi sistemi, elyazısındaki harflerin yükseklik ve aralıklarını ölçer, kuyrukların eğim ve büyüklüğünü kaydeder.

nun eskiden beri tanınan bir suç çetesi tarafından mı, yoksa yeniler tarafından mı kaleme alınmış olduğu anlaşılabilir.

Elektron mikroskobu, her defasında şaşırtıcı bilgiler sağlamaktadır. Örneğin mikroskobun yardımıyla Norveç'te 17 yaşındaki otostopçu kızın öldürülme olayını aydınlatmak mümkün olmuştur. Kızın çizmesinde lak parçacıkları bulunmuştu. Elektron mikroskobu altında büyütülen minicik parçalar, Federal Suç Bürosu soruşturmacılarının arabanın markasını, rengini ve yapım yılını ortaya çıkarabilmesini sağladı. Otomobil bulundu ve sürücüsü tutuklandı. Birçok ke-re, kumaş lifleri de fâilî meydana çıkarabilmektedir. Bu lifler gözle görülmese bile, her tarafta bulunur. Örneğin sadece iki kişi birbirini kucaklasa, her birinin elbiselerinden 140 kadar lif ötekinin elbiselerine ilişir. Elektronik mikroskop altında bunlar açıkça görülür. Teknik araçlar, nereden, hangi silâh ve hangi mermi ile ateş edildiğini tesbite imkân vermektedir. Plastik ya da jelatinden bloklara yapılan deney atış-

larıyla, mermilerin izleri de alınabilmektedir. Bu, herhalde komiserlerin o meşhur göz kararından daha güvenlidir.

Bir suç işlerken parmak izi bırakmamak gerektiğini bugün en basit hırsız bile bilmektedir. Ancak izleri öyle silerek kurtulmasına imkân yoktur. Lazer ışınları, cam, kâğıt ve cephane sandıkları üzerindeki silinmiş parmak izlerini bile tespit edebilmektedir.

BJA'nın suç olayları ile savaşı, artık ülkenin sınırlarında bitmemektedir. BKA, uluslararası polis teşkilâtı İKPO İnterpol aracılığıyla 147 devletle işbirliği yapmaktadır. Büronun uzmanlarını en çok uğraştıran suçlar, uyuşturucu madde suçları ve uluslararası örgütlenmiş gangsterlik suçlarıdır. Bunlardan son kategoriye girenler tespit etmek özellikle güç olmaktadır. Normal işletmecilik ile gangsterlik, normal ticarî faaliyet ile suç teşkil eden işler arasındaki sınırlar belirsizdir. Gangsterler ikisinin arasında alakaranlık kuşağı dediğimiz bir alanda karanlık işlerini yürütmektedirler. Bugün BKA başında olan Hans Ludwig Zachert, bu konuda Avrupa ülkelerinin işbirliği yapmasını istemekte ve organize suç olaylarının oranının on yıl içinde şimdiki % 18'in iki katına çıkabileceğini hesaplamaktadır. Terör suçlarının da henüz önü alınmış değildir. Bunu, geçenlerde Berlin'deki Treuhand kuruluşunun şefi Detlev Karsten Rohweder'in Düsseldorf'ta öldürülüşü kanıtlamaktadır.

Uyuşturucu ticaretinde de bir yayılma görülmektedir. Federal Almanya polisi 1971'de 900 gramdan az kokain yakalamışken, günümüzde bu miktar 2400 kiloya yükselmiştir. Geçen yıl yalnız Almanya'da 1000 kişi, aldıkları uyuşturucu yüzünden ölmüş bulunmaktadır. Uyuşturucu suçlarına karşı, uyuşturucu maddeleri otomatik olarak analiz eden robotlar yanında, uyuşturucu çetelerinin arasına gizli ajanlar sokuşturmak düşünülebilirse de, Almanya'da polisin kanun çerçevesi içinde kalmak konusunda titizlik gösterdiği unutulmamalıdır. Bir ajanın öyle televizyonda gösterildiği gibi, hiçbir yakalama emri olmaksızın kendi başına bütün çeteyi ele geçirip polise teslim etmesi, sadece hayaldir.

*Scala Ağustos/Eylül 1991'den kısaltarak çev.:
Dr. Ergin KORUR*

SİZ OLSAYDINIZ

(Satranç Dünyası'nın çözümleri.)

Çözüm I: 1.Kc5!! Va6 2.Kb5 Ac7 3.Kb8! Vd3 4.Ace5! Vd1 5.Şh2 Ka1 (5...de5 6.Ve5 Şh6 7.Vg5 Şg7 8.Ve7 Şh6 9.Vf8 Ag7 10.Vf4). 6.Ag4 Şf7 7.Ah6 Şe7 8.Ag8 kazanır (Tal-Hjartarson, Reykjavik 1987).

Çözüm II: 1..Vf3!! 2.Va7 Vh1 3.Şg4 h5 4.Şf4 Vf1 5.Şe5 Vf5 6.Şd6 Ve6 7.Şc7 Ve7 8.Şb6 Va7 55.Şa7 c2! kazanır (Winants-Kasparov, Brüksel 1987).

Çözüm III: 1.Ke7!! Ke7 2.Ke7 Ve7 3.Vh6 kazanır (Ljubojevic-Meulders, Brüksel 1987).